

vatel dle § 964 ob. zák. obč. neručí za škodu vzešlou náhodou ani tenkrát, kdyby svěřenou, třeba cennější věc mohl zachrániti obětováním věci vlastní.

Čís. 127.

Rozvedený manžel se pohlavním stykem s osobou třetí nedopouští cizoložství.

Cizoložství vylučující dle § 543 obč. zák. dědické právo z poslední vůle musí být doznáno neb dokázáno před smrtí zůstavitelovou.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1919, Rv I 164/19.)

C. byl třikrát ženat. S první manželkou, dne 14. dubna 1879 zemřelou, měl dvě děti, nyníjší to žalobce. Druhé, dne 26. srpna 1879 uzavřené manželství zůstalo bezdětné a bylo dne 2. února 1881 soudně dobrovolně rozvedeno. Po tomto rozvodu vzal C. k sobě za hospodyně nyníjší žalovanou a měl s ní šest dětí, z nichž čtyři zemřeli. Když druhá manželka dne 8. února 1908 zemřela, uzavřel měsíc na to s nyníjší žalovanou sňatek a legitimoval dvě na živu jsoucí děti per subsequens matrimonium. Dne 20. února 1918 C. zemřel, zanechav poslední vůli ze dne 27. června 1917, kterou jmenoval nyníjší svou manželku jedinou dědičkou celého svého jmění a uložil jí, by každému ze čtyř dětí vyplatila otcovský podíl po 600 K. Děti z prvního manželství C-ova žalovaly, poukázány byvše na pořad práva, ustanovenou dědičku o uznání, že jest pro nezpůsobilost k dědictví dle § 543 obč. zák. z práva dědického na základě poslední vůle vyloučena a že tudíž jest tato poslední vůle co do jmenování žalované dědičkou neplatna, ježto za živobytí druhé manželky zůstavitelovy s ním žila v konkubirátě, za tu dobu porodila šest dětí a že to dne 21. května 1918 před pozůstalostním soudem doznala. — Soud první stolice (krajský soud v Mostě) uznal podle žalobního žádání. Důvody: Na základě veřejných listin, oddacího listu a listů křestních, jest zjištěno, že žalovaná porodila děti v době, kdy rozvedená druhá manželka C-ova byla ještě na živu, a že tyto děti, pokud nezemřely, byly při sňatku C-ově se žalovanou dne 3. března 1908 jakožto C-em zplozené per subsequens matrimonium legitimovány. Tyto děti byly tedy skutečně v cizoložství zplozeny i jsou C-ova žalovaná z tohoto cizoložství veřejnými listinami podle § 292 c. ř. s. usvědčeny, jelikož oba před příslušným úřadem uznali, že jsou obě děti zůstavitelem zplozeny, a zejména C to výslovně uznati a také navrhnouti musil, aby do křestní matriky bylo zapsáno, že děti jsou per subsequens matrimonium legitimovány. Tato zjištění stačí, by se mělo dle § 543 obč. zák. za prokázáno, že zůstavitel a žalovaná spáchali cizoložství. K tomu přistupuje, že žalovaná před soudem pozůstalost po C-ovi projednávajícím doznala, že druhá manželka C-ova, jak ví, dne 8. února 1918 zemřela a že ona na to v březnu se zůstavitelem uzavřela sňatek, a že, byvši v tomto sporu informativně vyslechnuta, udala, že asi v r. 1890 po narození jedné dcery zůstavitele vyžadovala, by si ji vzal za manželku, že on ji však odvětil, že nemůže tak učiniti, je rozveden, že tedy žalovaná alespoň v r. 1890 věděla, že zůstavitel s ní cizoloží, a že přes to za dalšího spolužití se žalovaným tč-

lesně obcovala a z toho zrozeňo bylo ještě poslední děcko. Jelikož pak tělesné obcování jednoho manžela s jinou osobou nežli s manželem druhým tvoří ve smyslu zákona skutkovou podstatu cizoložství, neznalostí řádně prohlášeného zákona se však podle § 2 obč. zák. nikdo omlouvat nemůže, jest tu na straně žalované skutková podstata § 543 obč. zák. K názoru žalované, že doznání obou stran učiněno býti musí před smrtí zůstavitelovu, nelze přistoupiti, poněvadž obsah posledního pořízení vejde vůbec ve známost teprve po smrti pořizovatele a teprve tím se naskytne dědickým zájemníkům příležitost, aby nabyli vědomosti o poslední vůli a ji uznali neb neuznali, a zcela jasné znění § 543 obč. zák. nedává podnětu k tomu, aby vkládána byla do smyslu tohoto ustanovení určení časová, okolnost pak, že první slovo tohoto paragrafu zní »osoby«, a nikoliv »osoba«, dá se snadno vysvětliti tím, že musí býti nejméně dvě osoby, mají-li býti »navzájem« z dědického práva z poslední vůle vyloučeny. Ze znění zákona nedá se také vyvozovati, že cizoložný poměr musil ještě včas zřízení poslední vůle trvati, to již proto nikoliv, jelikož, jak bylo již řečeno, teprve po zřízení posledního pořízení obsahem jeho a v té příčině konaným šetřením může po případě se objeviti, že zůstavitel, který snad se svou manželkou žil až do své smrti v manželském společenství, přesto za manželství toho spáchal s ustanoveným dědicem cizoložství. Jestli nezpůsobilost k dědictví dle § 543 obč. zák. zákonným následkem činu nedovoleného a ustanovení osoby, jež jest k dědictví nezpůsobilá, zvláště také po rozumu § 543 obč. zák., absolutně neplatné. Že konečně rozvedené osoby považovati jest ve smyslu zákona za osoby ženaté, pokud se týče vdané, vyplývá z toho, že rozvodem od stolu a lože ruší se sice závazek konání manželské povinnosti, nikoli však, ježto svazek manželský trvá dále, také závazek k manželské věrnosti a porušením tohoto se spáchá cizoložství. — **O d v o l a c í s o u d** (vrchní zemský soud v Praze) zamítl žalobní žádání z těchto důvodů: Prvý soud byl toho právního názoru, že rozvodem od stolu a lože se ruší sice závazek konání manželské povinnosti, avšak nikoliv, jelikož trvá svazek manželský dále, také závazek k manželské věrnosti a že se porušením tohoto spáchá cizoložství. Dle toho byl pak vzhledem ku zjištění, že žalovaná alespoň v roce 1890 věděla, že jest zůstavitel ženat a pouze rozveden, přesto s ním však dále tělesně obcovala, nutným závěr, že se zůstavitelem spáchala cizoložství, že jest tedy podle § 543 obč. zák. nezpůsobilou k dědictví. K názoru prvního soudu nelze však přisvědčiti. Rozvod od stolu a lože jest dle našeho práva korelátem k jinak možnému rozloučení manželství, nutným následkem nerozlučitelnosti manželství katolíků. Bezpodmínečné zachování manželského poměru by v určitých případech odporovalo právu a morálce. Nebylo by pak slušné a nedalo by se ospravedlniti, kdyby se chtěly účinky rozvodu na úkor manželů obmezovati nad nejnutnější míru. Tato jest podmíněná jediná zásadou nerozlučitelnosti manželského svazku, jež vylučuje pouze možnost vejíti v nové manželství za živobytí rozvedeného manžela. Všechny jinaké povinnosti manželů nejsou právními následky svazku manželského, nýbrž úzkého společenství manželského, sankcionovaného uzavřením manželství. Jak závazek ke konání povinnosti manželské, tak i další v § 90 obč. zák. uvedené závazky k manželské věrnosti a k slušnému chování se rozvázáním společenství, nastalým dle práva zničením vlastní podstaty manželství

ruší, neboť všechny tyto závazky mají pouze ten účel, aby zaručily nerušené a úzké společenství manželské. Že jest tomu tak ohledně závazku ke konání manželské povinnosti, připouští ostatně prvý soud sám; nelze nahlédnouti, proč by to nemělo platiti také ohledně dalších v § 90 obč. zák. spolu uvedených závazků. Odporovalo by citu právnímu a slušnosti, kdyby se chtělo žádati, by se rozvedený manžel, jemuž se konání manželské povinnosti druhým manželem odpírá, se své strany považoval vázaným právem na výlučné společenství pohlavní a aby zachovával manželskou věrnost, jež přece má pouze toto výlučné společenství pohlavní za předpoklad a je zabezpečiti má. Rozvedený manžel se tedy pohlavním stykem s osobou třetí nedopouští cizoložství a nemůže proto v tomto případě také býti řeči o nezpůsobilosti k dědictví na straně žalované podle § 543 obč. zák. jako následku spáchaného cizoložství. Tím odňat jest žalobě všecken právní podklad.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobců.

Důvody:

Dovolání vytýká rozsudku v odpor vzatému nesprávné právní posouzení věci (§ 503 č. 4 c. ř. s.). V tom směru připojuje se dovolací soud ku správným, stavu věci i zákonu zcela odpovídajícím důvodům odvolacího soudu, jež ničím vyvráceny nebyly. K tomu přistupuje, že mezi zůstavitelem a žalovanou bylo uzavřeno platné manželství, takže by žalované dle § 1249 obč. zák. smlouvou dědickou část pozůstalosti byla mohla býti zanechána. Již z toho, že § 543 obč. zák. mluví pouze o právu dědickém z poslední vůle, nikoliv též ze smlouvy dědické, jest patrné, že na případy, kde došlo k platnému manželství, jako zde, vůbec se nevztahuje, poněvadž by jinak byl musil stejné následky právní stanoviti i ohledně práva dědického ze smlouvy dědické. Kromě toho dlužno uvést ještě další důvod vyplývající z ustanovení § 543 obč. zák. Toto ustanovení vylučuje z testamentární posloupnosti ty, kdož se právně přiznali, že se dopustili cizoložství, anebo by v tom byli usvědčeni (*»welche des Ehebruches gerichtlich geständig oder überwiesen sind«*). Dle § 545 obč. zák. určuje se způsobilost dědití jediné dle doby skutečného dědického nápadu, tedy úmrtí zůstavitele. Z toho jde, že doznání neb důkaz onoho důvodu vylučovacího předcházeti musí úmrtí zůstavitelovu; neboť zákon se nespokojil v § 543 stanovením cizoložství jako důvodu vylučovacího, nýbrž připojil též podmínku doznání neb provedení důkazu, čehož by jinak nebylo třeba, kdyby neměl důkaz býti proveden již před úmrtím zůstavitele; vždyť jest samozřejmo, že vyloučen býti může pouze ten, jemuž se příčina vyloučení dokáže. Táž úvaha, která vedla k výslovnému ustanovení, že cizoložství jest překážkou manželskou jenom tenkrát, bylo-li dokázáno před uzavřením sňatku (§ 67 obč. zák.), má zajisté platnost i zde. Nemravné poměry, když přestaly, nemají býti dále přetřásány na úkor úcty k osobám dotčeným. Dne 20. února 1918 zemřel zůstavitel C. I kdyby zde tedy šlo o případ § 543 obč. zák. byly by doznání žalované, u soudu pozůstalost projednávajícího teprve 31. října 1918 učiněné, a důkaz během tohoto sporu prováděný opožděný a

bylo by tedy i z tohoto důvodu nepřipustno žalovanou dle § 543 obč. zák. vylučovati z posloupnosti dědické z poslední vůle. Není tudíž žaloba důvodnou a bylo rozhodnuto, jak shora uvedeno.

Čís. 128.

Společnost s ručením obmezeným i společníci její ručí pojištěnému dělníku za škodu úrazem v podniku vzešlou pouze v mezích § 46 odst. 1 a 2 zák. ona ze dne 28. prosince 1887, č. 1 ř. z. z roku 1888.

Jednatelé společnosti s ručením obmezeným nenáleží k osobám označeným v nadpisu k §§ 45—47 tohoto zákona osobami třetími, jež dle § 47 ručí za úrazy jimi způsobené podle obecně platných ustanovení zákona o náhradě škody.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1919, Rv I 175/19.)

A. jsou jako dělnice zaměstnány v závodě továrny na zužitkování ovoce, patřící společnosti s ručením obmezeným B, jejíž společníkem a jednatelem byl C, utrpěla dne 22. ledna 1917 úraz tím, že byla zachycena nekrytou transmisí a otáčena a tlučena o zeď i podlahu. Úrazovou pojišťovnou jí byla na to vyměřena roční úrazová renta 408 K 96 hal. Řízení trestní, z důvodu úrazu zavedené, bylo dle § 90 tr. ř. zastaveno. A domáhala se žalobou na firmu B a na C-a podanou, náhrady škody a to za jí ucházející roční výdělek vyšší, nežli jak jí byla úrazová renta vyměřena, pak za poškozené šatstvo a kromě toho odškodnění za utrpené bolesti. — Soud první stolice (krajský soud v Jičíně) žalobu zamítl. Důvody: Náhradní nároky žalobkyně nejsou zákonem odůvodněny. B jest podnikatelkou závodu, kde úraz se stal a podnikatel takový, jehož dělníci jsou ve smyslu zákona o pojištění dělníků pojištěni, je oproti pojištěnému povinen náhradou z důvodu utrpeného úrazu závodního jen v případě úmyslného přivodění úrazu (§§ 46 a 45 odst. 2 úrazového zákona). A ale něco takového netvrdí a výslovně úmyslnost způsobení úrazu vylučuje, takže z toho důvodu je žaloba její proti firmě B bez zákonného podkladu. Ale i ohledně spolužalovaného C je žaloba neodůvodněna. Týž je jednatelem, ale také zároveň společníkem společnosti B. Na něj tedy jako na společníka závodu vztahuje se také předpis § 46 uvoz. zák., takže také on může býti povinen k náhradě z úrazů závodních jen úmyslně jím způsobených. Pouhé zavinění z neopatrnosti, o který důvod se žaloba opírá, by jej nezavazovalo k náhradě i kdyby všechny údaje žalobkyně v tom směru byly pravdivé, poněvadž jej nelze považovati za zmocněnce neb representanta podniku ve smyslu § 47 uved. zák., kteréž osoby ovšem dle zákona za kulposní úrazy ručí. Postavení společníka společnosti s ručením obmezeným nemůže býti v tom směru nepříznivějším, nežli by snad bylo u společníka veřejné společnosti. Při této by zajisté společník musel býti považován za podnikatele a tudíž by dle § 46 uvoz. zák. za kulposní úrazy závodové neručil, při